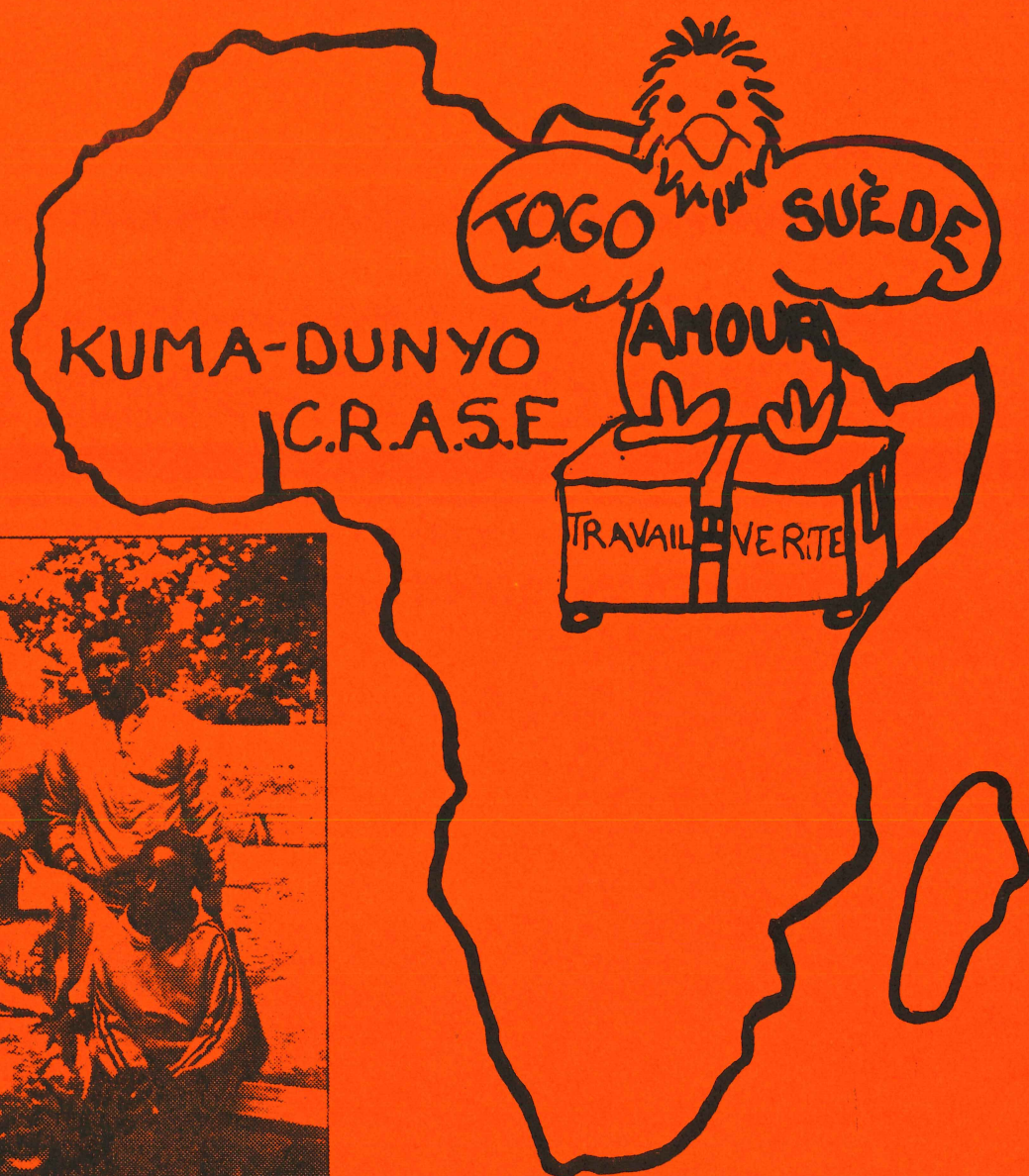


AGBLE!

"AGBLE" betyder fält på ewe-språket. "AGBLE!" = Till fälten!, Till arbetet!, Kom igen!

NR: 1 1992-93



Rencontrés à Molkom:
CRASE du Togo et Naam
de Bourkina Fasso.



Till våra läsare

Här är första numret av AGBLE! från Togo-kurs 1992/93. Vi beklagar att vi inte förmått översätta allt till franska. Å andra sidan finns styrelseprotokollet från juni bara på franska. Detta av utrymmesskäl. Även annat material får stå över till kommande nummer, däribland gåvoredovisningen.

Stort tack till alla trogna bidragsgivare!

För den resumé över Togos väg mot flerpartisystem - främst avsedd för våra svenska läsare - har vi stor hjälp av de togolesiska tidningar som M Blu har sänt oss under våren och sommaren.

A nos lecteurs

Ici le premier numéro d'AGBLE du groupe 1992/93. Nous regrettons que ce n'était pas possible pour nous de traduire tous les articles en français. Comme l'espace n'était pas suffisant nous avons laissé quelques articles pour un prochain numéro, ainsi que le compte rendu des dons. Grand merci aux tous les donateurs fidèles! Pour le résumé de la marche vers le multipartisme au Togo ("Où va le Togo?"), prévu pour les lecteurs suédois, nous sommes beaucoup aidés par les journaux togolais envoyés par M Blu.

I detta nummer:

Vi är Togo-linjen 1992/93. Presentationer.
Dagsverksdagen våren -92.

Vandring under vattenmoln.

Om Naam-rörelsen i Bourkina Fasso.

Hälsning från Suzanne och Boureima.

Boktips

Resan Lome - Molkom.

Rapport från ett seminarium i Kpalime.

Dunyo historia.

Brev från M Blu 8/6 -92.

Protokoll från styrelsemöte 17/6 -92 (Endast på franska).

Brev från M Blu 9/9 -92.

Vart går Togo?

Kvinnomarch i Lome den 25/1 -92.

Om flerpartisystem.

Dans ce numéro:

Nous sommes le cours 1992/93. Présentations.

Le jour des travaux volontaires en Mai -92. (En suédois seulement).

La marche en Août. (En suédois seulement).

Sur le mouvement Naam en Bourkina Fasso. (En suédois seulement).

Message de Suzanne et Boureima. (En suédois).

Présentation des livres. (En suédois).

Le Voyage de Lome à Molkom.

Rapport du séminaire à Kpalime.

Histoire de Kuma-Dunyo.

Lettre de M Blu le 8/6 -92. (En suédois).

La réunion du comité de l'Association en juin -92.

Lettre de M Blu le 9/9 -92.

Où va le Togo? (En suédois).

Quand la femme se fâche ... Sur la marche à Lome le 25/1 -92.

Le multipartisme.

AGBLE!

AGBLE! är en informationsbulletin för i första hand Svenska Tогоföreningens medlemmar och stödare av byfolkshögskolan Foyer Rural/CRASE i Togo, Västafrika. AGBLE! ges ut av deltagarna i u-landskursen "Folkbildning och livsvillkor i u-land" vid Molkoms folkhögskola. Kursen görs i samarbete med Svenska Tогоföreningen och tre månader av kurs tiden är fördelad till CRASE i Kuma-Dunyo. I AGBLE! vill vi informera om utvecklingen vid CRASE och i kommunen Kuma, om Svenska Tогоföreningens arbete och om vad vi gör i vår kurs.

VI ÄR TOGO-LINJEN 1992-93!

Vinterns U-landskurs vid Molkoms Folkhögskola består av elva elever. Två av dessa är stipendiater från C.R.A.S.E. i Togo. Egentligen skulle ytterligare tre elever funnits med, men de hoppade av så tätt inpå starten att skolledningen inte lyckades få in några reserver.

Här kommer kursdeltagarnas högst personliga syn på sig själva...

ANNA Se.

Hallå, hallå!

Undertecknad är en nittonårig (jag är yngst) tjej från metropolen Västerås. Jag är uppvuxen landet och flyttade till storstan för bara två år sedan, så veckan med lantbrukspraktik lär väl inte utgöra något större problem. Vi får väl se. Jag gick tre år på 4-årig teknisk linje på gymnasiet och det var rätt jobbigt, men himla kul. På min fritid läser jag helst böcker, men jag tycker också mycket om att rida och att träna work-out. Jag är rätt glad för det mesta, men har givetvis dåliga dagar, som de flesta. Somliga anser att mina uttalanden kan vara lite grova och råa, men vad annat kan man vänta sig av en ex. bondtjej. Jag valde den här linjen för att i någon mån kunna utveckla mig själv, uppleva en annan kultur och för att jag någon gång, i en någorlunda nära framtid, vill jobba med någon typ av bistånd/u-landsarbete.

ANNA Sk.

1972 föddes jag i Gävle men har nu bott i Åkersberga i 15 år. Efter grundskolan började jag på samhällsvetenskaplig linje, men efter 2 år var jag less på allting och kände att jag behövde göra något nytt. Då fick jag tips om Visingsö folkhögskola och deras engelskurs som är förlagd i Portslade, England. Jag nappade på detta och for iväg till England där jag var i 15 underbara veckor. Mina intressen är i första hand volleyboll och basket. Basket har jag spelat i ca 6 år men slutade i julas då jag började spela

volleyboll. I övrigt gillar jag det mesta i sportväg. Fyra somrar i rad har jag jobbat inom hemtjänsten på ett gruppboende med 6 senila tanter.

När jag tog studenten i våras var jag åter sugen på att göra något nytt och annorlunda. Så jag sökte hit till Molkom och hade turen att komma in. Så nu ska jag verkligen få göra något nytt och annorlunda. Tänk bara att få uppleva Afrika på så nära håll som vi kommer att få göra under 3 månader i Togo!

ELISABETH

Jag har hunnit bli 20 år, född i Luleå men uppväxt i Halmstad. Efter grundskolan har jag gått 3-årig samhällsvetenskaplig linje på gymnasiet. På somrarna har jag jobbat på resebyrå och på kyrkogårdsförvaltning. Bland mina intressen finns dans i allmänhet och jazzdans i synnerhet, som jag har dansat i 11 år. Jag har också provat på can-can och bugg. Ett annat intresse är musik. Jag har själv spelat i en orkester i 11 år, där jag spelat trummor och oljefat, vilket är ett latin-amerikanskt instrument. Efter gymnasiet gick jag arbetslös ett tag innan jag började på Komvux, där jag läste en intensivkurs i affärsengelska på 10 veckor. När jag blev arbetslös igen upptäckte jag folkhögskolans möjligheter och här är jag nu, på Molkoms folkhögskolas U-landslinje med Afrika i sikte.

KOUDZO

Mon nom: ABASSA
Prénoms: Koudzo Agbéko
Né en 1965 à Kuma-Adamé.
Préfecture de Kloto.

Je suis apprenti au C.R.A.S.E. Kuma-Dunyo, session de menuiserie. Mes parents sont des cultivateurs de produits exportés exemple: le Café et le Cacao et aussi des produits vivriers comme: Manioc, ignames maïs.

Nous sommes au nombre de 5 personnes; 2 filles 3 garçons et je suis le benjamin dans la famille. Orphelin de père depuis 1983, abandonné les classes pour devenir un petit cultivateur au but de sup-

porter ma mère veuve. J'ai commencé une vie pénible et à la fois pensive en me donnant aux travaux domestiques et champêtres avec beaucoup de difficultés. Peu après, je me suis engagé dans une entreprise appelée Spie-Capag grâce à mon frère aimé Abassa Kossi Emile qui était à ce moment un chef d'équipe. Et là, je suis devenu un surveillant et contrôleur des activités domestiques dans la maison du Directeur Général de cette entreprise du nom Mr. Blanc Jean Paul un Français.

La durée de mon engagement est de 24 mois au Togo siège Kpalimé et après au Bénin siège Cotonou. Là j'ai fait à peu près 5 mois. A cause de la diminution salariale au côté du Gouvernement Béninois, j'ai abandonné mon emploi et plus tard je suis revenu dans mon village natal dans un but de terminer de faire le commerce avec mes économies. Mais hélas! je ne l'ai pas réussi. Peu après je suis redevenu un cultivateur et je constate que cela ne va toujours pas. J'ai jugé bon que <<le travail à la main vaut celui de la tête>> par ce courage j'ai entrepris l'apprentissage de menuiserie. Au fur et à mesure que je rencontrais des difficultés à l'égard de ce que j'étais, je redouble mon courage en disant solennellement de mon cœur; <<J'acceptes cette vie telle qu'elle est, sachant que toutes choses concourent à notre bien à cet apprentissage avec l'amour que je lui ai, je gagnerai. C'est un long apprentissage. Il est long parce que j'ai beaucoup à apprendre. Mais il est court parce qu'en fait tout cela passe vite>>.

Apprendre un métier c'est le chemin de la vie et chemin d'Or.

Mitt namn: ABASSA
Förnamn: Koudzo Agbéko
Född 1965 i Kuma-Adamé i prefekturen Kloto.

Jag är elev på CRASE i Kuma-Dunyo. Jag går i snickarkursen. Mina föräldrar är jordbrukare. De producerar exportprodukter som kaffe och kakao, men även livsmedel, som maniok, igname och majs.

Vi är 5 barn; 2 flickor och 3 pojkar. Jag är den yngste i familjen. Då min far dog 1983, slutade jag skolan för att bruka jorden och hjälpa min mor som blivit änka. Jag började ett hårt och strävsamt liv, när jag ägnade mig åt hem och jordbruk med många svårigheter.

Något senare fick jag arbete i ett företag, Spie-Capag. Det var tack vare min bror Abassa Kosi Emile, som då var arbetsledare. Jag var övervakare och kontrollör av verksamheten hemma hos direktören för företaget, M Blanc Jean Paul, en fransman.

Jag arbetade 24 mån. i Togo, Kpalimé, och därefter nästan 5 mån. i Benin, Cotonou. På grund av lönesänkning, bestämd av regering i Benin, slutade jag mitt arbete och otervände till min födelseby med den bestämda avsikten att ägna mig åt handel. Men ack!, jag misslyckades.

Därefter återgick jag till jordbruket och jag finner, att det inte alltid går så bra. Jag har kommit fram till att "arbete med händerna kräver arbete med huvudet". Med denna föresats började jag snickarutbildningen. I den mån jag mötte svårigheter, fördubblade jag min föresats genom att formligen från mitt hjärta uttala: "Jag accepterar detta liv så som det är, ty jag vet att allt samverkar till vårt bästa och med denna utbildning, och med den kärlek jag ägnar den, kommer jag att lyckas. Utbildningen är lång, ty jag har mycket att lära. Men den är kort, därför att tiden går fort"

Att lära sig ett hantverk är en gyllene väg till livet.

MARTIN

En vacker augustidag för ganska precis tjugo år sedan i den anrika staden Uppsala såg ett välskapt gossebarn dagens ljus för första gången. Det var jag. Jag har tillbringat större delen av mitt liv där, så när som på ett smärre avbrott som utbytesstudent i Nya Zeeland. Utbildningen omfattar hittills såväl grundskola som tre år i den svenska gymnasieskolan. Fyra-årig-teknisklinje, kemigrenen, för att vara mer exakt.

Sedan barnsben har jag närt ett brinnande intresse för livet på Jordan i allmänhet och dess primärproducenter, växterna, i synnerhet. Härav ett miljö-engagemang som lett till ett U-landsintresse. Helt blåst på humaniora är jag dock inte. Jag intresserar mig en hel del för litteratur och språk (för tillfället mest inom det francophona området). Andra intressen som ligger mig varmt om hjärtat är: dramatik, främst improvisation, och foto.

Togolinjen hoppas jag ska ge mig: Vidgade vyer, mer kunskap om världen samt råroligt från morgon till kväll.



Här är Togo-linjen samlad på trappan utanför klassrummet. Övre raden: Anna Skagersjö, Koudzo Agbéko Abassa, Teun Loontjens. Mellanraden: Anna Sedvall, Micael Fasth, Martin Löfstrand. Nedre raden: Elisabeth Siller, Aku Sényé Doh-Attigla, Pia Kollin, Susanne Borg, Sune Sjöqvist.

MICAEL

Den 22 januari 1961 var min far ute och åkte skridskor med sina kamrater. Samtidigt framfödde min mor ett någorlunda välskapt och mycket besvärligt gossebarn. Jag!

Redan i späd ålder lärde jag mig att SANNINGEN är det vackraste som finns. Således blev jag journalist och anställdes bums på Mariestads-Tidningen så fort jag lämnat min festglada gymnasietid. Därefter jobbade jag några år i Malmö och Stockholm. Under fyra säregna år reste jag runt i Europa och bevakade det svenska tennisundret åt diverse tidningar och radiostationer. Jag umgicks med Wilander, Edberg och andra unga svettiga miljonärer. Själv var jag varken svettig eller rik, men det var en trevlig tid och jag lärde mig att ta hand om mig.

Sedan fem år tillbaka har jag åter ett någorlunda normalt jobb. Jag jobbar med nyheter och sport på Radio Värmland i Karlstad. Det är ett synnerligen trevligt arbe-

te, men givetvis känns det ännu mer inspirerande att få vara Molkomit-Togoles under ett år. Jag har alltid varit fascinerad av Afrika, och har gjort turistresor till Marocko och Kenya.

Vad tycker jag om? Jo: Magstark mat, flygande fåglar, svettig sport, kvittrande kvinnor och rasande resor. Helst samtidigt!

PIA

Här kommer en liten men ändå en presentation av mig, Pia.

Jag är född i Finland för 22 år sedan men är uppväxt i Nacka som är en söderförort till Stockholm. Där har jag även gått gymnasiet, 3-årig ekonomisk linje. Efter det har jag jobbat på bank men märkte efter ett tag att det var inget för mig. Jag ville göra någonting som kändes meningsfullt och därför går jag nu "Togo"-linjen. Jag älskar också att resa, med allt vad det innebär, och att på det här sättet få möta andra människor med annan kultur i Togo tror jag är suveränt.

SÉNYÉ

Mon nom: DOH- ATTIGLA
Prénoms: Aku Sényé
Née à KEVE Zogbépimé
Prefecture d' AVE.

J'ai 25 ans, je suis apprentie au C.R.A.S.E. KUMA- DUNYO session de couture, je suis dans la deuxième année.

Mes parents se trouvent à KEVE Zogbépimé qui s'est situé au bord de la route KEVE et TSEVIE; ils sont des cultivateurs de produits vivrières.

Nous sommes au nombre de 6 enfants dont 1 garçon et 5 filles orpheline de père, je vis avec ma mère qui s' appelle: AWUNYO Afi.

Mitt namn: DOH-ATTIGLA
Förnamn: Aku Sényé
Född i Kévé Zogbépimé i prefekturen AVE.

Jag är 25 år och elev vid CRASE i Kuma-Dunyo, sömnadskursen. Jag går andra året.

Mina föräldrar finns i Kévé-Zogbépimé, som ligger vid vägen mellan Kévé och Tsévié. De är jordbrukare som producerar livsmedel.

Vi är 6 barn, varav 1 pojke och 5 flickor. Vår far är död. Jag lever med min mor som heter AWUNYO Afi.

Skolans gemensamma dagsverke

Vi hade en gemensam dagsverkesdag då hela skolans elever skulle arbeta tillsammans, för att visa solidaritet med våra medmänniskor. De insamlade pengarna skulle gå till den internationella kommittén på skolan och till Sv Togoföreningen.

För det första så verkade hela projektet stort och svårt att få organiserat, men efter att två elever tog tag i saken så löste sig den biten. Arbete tycktes det finnas i alla fall. Alltid finns det något som folk behöver hjälp med. Ett stående ex är fönsterputsning. Deje plantskola kunde också förse en större mängd elever med arbete.

Men....hur var det nu med arbetslusten ?? Jag hörde

SUNE

Goddag på er alla - mitt namn är: SUNE SJÖQVIST!!! Jag är en tokig BORÅSare, på någonstans mellan 30 och 40 år, närmare det ena än det andra. Jag är en lycklig ungar, utan barn och husdjur, men trivs med livet ändå. För ögonblicket dväljes jag på Mol-koms folkhögskolas Togolinje, the one and only. Det här blir min andra resa till Afrika, fast förra gången höll jag till på östsidan - Kenya, Tanzania och Zimbabwe mestadels. Nu vet ni lite grann om mig, och jag säger som vanligt: Man behöver inte vara idiot för att gå på en sån här skola, men det underlättar och man har väldigt roligt under tiden. HEJ DÅ!!!

SUSANNE

Jag är en av de 11 reslysnare ungdomarna på Togo-linjen. Mitt namn är Susanne och jag springer med stormsteg mot mina 30 år. Det hindrar inte mig från att prova på något nytt och spännande. Det är tre saker som jag tänker ta med mig på vår långa resa. Min kamera, mitt franska

att man skulle kunna köpa sig fri, men då skulle man få betala en rejäl summa pengar (175:-) till indrivarna på skolan.

Jag hamnade i den kollektiva massan som skulle ut till Deje plantskola. Vi samlades på morgonen med bilar och matsäckskorgar, det såg ut att bli en fin dag.

Framme vid plantskolan klev vi i våra stövlar och blev instruerade hur vi skulle välja ut de små plantorna. De skulle buntas 52 st plantor i varje bunt. Fem st buntar skulle packas i varje säck. En traktor körde upp plantorna i förväg, sedan var det bara ta i och dra och räkna.

Vid lunchen minskades vår arbetsstyrka, invandraren i klassen var tvungen att åka tillbaka till skolan för ett program. Vi andra kunde äta hemlagade köttbullar och hämta nya krafter.

lexikon och mitt glada humör. Vad har jag då gjort innan, jo jag har arbetat på "dagis" i sex år så jag har barnasinnets kvar. Prata i telefonen tycker jag om så jag trivdes som telefonist i två år på ett stort företag. Nu ville jag prova på något helt annat, så jag bestämde mig för att gå Togo-linjen.

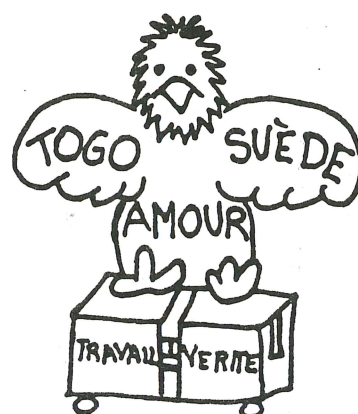
TEUN

HALLO!

Det här är en av de 5 "männen" i klassen som skriver. Jag heter Teun Loontjens och som ni förstår är jag utlänning, holländare faktiskt. De sista tre åren har jag hållit på med vävning och kermik, mest vävning. Men så tog mitt intresse för andra kulturer överhand och så hamnade jag plötsligt på Togo-linjen. Inte för att min karriär som konsthantverkare är över, absolut inte, men omväxling skadar aldrig. För dom som undrar var jag kommer ifrån så var min senaste boplat en källare i Växjö. Och det var min personbeskrivning. Hej från mig...

Åter ute på fältet men nu med regnkläder på. Regnet hade anlänt, ändå kämpade vi tappert och när vi fått några plantor över tog vi de sista gemensamma kratern och fick till slut ihop 155 st säckar. Vi hade jobbat bra och var mycket nöjda när vi åkte hem.

Viola Zirath



VANDRING UNDER VATTENMOLN

Den 27 augusti 1992 startade en marsch som kommer att bli klassisk. I gryningen (nja) lämnade tolv tappra den soldränkta skolgården i Molkom. I skymningen dagen därpå återvände de nedslitna resterna av detta dussin, men nu i ett bedrövligt, genomvått och illaluktande skick.

Togolinjen (förstärkt med Håkans son Kalle) startade vandringsen från Västerud. Vi följde den gamla banvallen mot byn Forshyttan. Kalle sprang som en glad älg i en flitig jakt på svamp. Dessutom såg vi en flock tranor samt hinkvis med lingon och blåbär.

När vi tog fikapaus var det dags för det första intermezzot. Den medhavda tändvätskan visade sig sakna en viktig egenskap, nämligen förmågan att bli påtänd. Vi längtade alla efter pålitlig T-sprit, men till slut blev det i alla fall fart på vattnet och kaffet blev verklighet. Några modiga (och förmodligen galna) vandrare passade också på att bada.

Dagens tuffaste uppgift var att passera en översvämmad myr. Det gällde att ta av sig stövlarna och vada i det kalla vattnet. De flesta klarade sig bra. Men inte Pia. Hon hamnade på sidospår och började snabbt sjunka mot jordens inre. "Hjälp, kvicksilver", skrek den chockerade huvudstadsflickan. Teun visade stort hjältemod då han på långa holländska ben undsatte den övergivna. Pia kom ifrån äventyret med en bruten nagel, och lärde sig att ha respekt



Finnvägen är en mycket gammal väg som nyligen röjts upp och förvandlats till vandringsled. Längs leden finns flera gamla finntorp, mer eller mindre väl bevarade. På bilden begrundar Anna Sk. finnarnas verk. Susanne, Martin, Teun och Anna Se. tittar på.

för Värmland.

Efter två långa och hårda mil kom vi fram till övernattningsplatsen vid Bosjön. Vi slog läger och började laga mat. På menyn stod det mest värmländska som tänkas kan: Nävgröt, stekt fläsk och lingonsylt! En njutning för en utpumpad vandrare! Desserten var minst lika delikat: Smörstekt färsk svamp...

När man sitter runt en lägereld och njuter av god mat och goda vänner, blir tillvaron ännu trev-

ligare om man sjunger en sång. Således plockade Håkan fram textblad till en för oss okänd hit - "Vattenkanon". Det lät inget bra. Det lät illa. Riktigt illa. Sakta men säkert tvingades Håkan inse

att vi inte kunde skapa den musikaliska skönhet som fjolårets grupp hade i blodet. Det visade sig att vi var desto bättre på att berätta osmakliga historier.

Det blev alltså ingen visa om vattenmoln. I stället började himlens moln att öppna sig. Vi samlade ihop våra värkande kroppar och kröp in i tälten. Natten svartnade. Vi sov. Himlen grät.

Regnet fortsatte hela natten och morgonen. Ett tält läckte. Frukosten fick vi äta direkt från släpkärran, men vattnet hittade genvägar och förvandlade mjölken till lättmjölk.

Denna dag skulle vi gå Finnvägen, en vandringsled mellan byarna Bosjön och Gräs. Det var en vacker led, där vi gjorde några avstickare för att se på gamla bösättningar som gjordes av de finnar som en gång odlade upp de värmländska vildmarkerna.

Några kilometer från mål upptäckte vi att tappat bort vandringsleden! Den var totalt försvunnen, och vi fick knalla den sista tunga biten på grusväg.

Till slut stod vi åter vid folkhögskolan. Trötta, våta och hungriga, men belåtna och lyckliga. Egentligen är tre regniga barrskogsmil bara en baggis för ett gäng vita togoleser!



Vandringen slutade med att vi tappade bort leden. Det blev grusväg i stället. Här stapplar Elisabeth, Susanne, Anna Sk. och Micael fram mot målet.

Folkhögskolans elever fick höra om Naam-rörelsen

MOLKOM: I afrikanska Burkina Faso finns den urgamla Naam-rörelsen, ett kooperativ som bygger på traditionell grund. Naam-rörelsen presenteras nu för eleverna på folkhögskolan i Molkom som ett led i skolans u-landssatsning.

Den moderna Naam-rörelsens fader är Bernard Ledeá Ouédraogo. Han fick med hjälp av Sida möjlighet att studera på en svensk folkhögskola. Återkommen till hemlandet försökte han starta en folkhögskola efter svensk modell. Men byborna förstod ingenting. De hade ju sin urgamla Naam-rörelse.

Bernard beslöt att bygga vidare på idén och Naam växte med våldsam fart. I dag finns 4.963 basgrupper spridda över landet och 300.000 människor är i någon form anknutna till projektet.

GAV NOBELPRIS

Den snabba utvecklingen väckte stor uppmärksamhet utomlands och 1989 tilldelades Bernard det alternativa Nobelpriset.

Naams grundtanke är att utveckla utan att förstöra, att bygga vidare på den kultur och kunskap som finns i landet.

Rörelsen bygger på tre huvudpunkter: gemensamt arbete för att bevara jord och vatten, social verksamhet, och ekonomisk verksamhet som trädgårdsodling och boskapsskötsel.



Ungdomar från Burkina Faso och Togo gästas just nu folkhögskolan i Molkom. På bilden ses Boureima Sawadogo, Koudso Abassa, Aku Genye Doh-Attigla och Suzanne Tuina.

I ett torrt och fattigt land som Burkina Faso är bevarandet av jord och vatten en livsnödvändighet. Därför satsar man inom Naam hårt på att bygga fördämningar så att inte de häftiga skyfallen skall spola bort jorden.

KATASTROFHJÄLP

Kvinnorna är mycket aktiva inom Naam och kvinnoutbildningen är en viktig punkt av den sociala verksamheten. Hälsoupplysning är en annan punkt, gemensamt lagar man näringsriktig mat åt barnen.

När den oundvikliga torkan kommer finns en katastrofhjälp, depåer med mat som finns spridda över landet.

Naam har en egen spar- och kreditkassa, man bygger upp sådesmagasin över hela landet, och producerar egna redskap.

I dag finns Naam-rörelsen i 18 av Burkina Fasos 30 provinser. Och rörelsen fortsätter att växa.

MÖRDADES

I likhet med många andra av de unga afrikanska staterna så har Burkina Faso en dramatisk och spännande historia. En grupp unga radikala officerare tog makten och till president utsågs Tomas Sankara. Landets döptes om från Övre Volta till Burkina Faso,

som betyder Landet av stolta ärliga människor.

Tomas Sankara hade stora framtidsplaner för sitt fattiga land och han var en högst annorlunda statschef, han åkte exempelvis omkring i en gammal rostig Renault 4.

Men Sankara mördades och nya krafter tog över.

Efter afrikanska förhållanden måste Burkina Faso ändå anses som en demokrati och även om landet är ett av de fattigaste i världen så har man lyckats undvika att hamna i lånefällan, Burkina Faso är i dag ett av de minst skuldsatta länderna i Afrika.

INGVAR SJÖVALL

Denna utmärkta artikel publicerades i Filipstads-Tidningen den 17 september 1992. Dessvärre finns ett fel i textens andra stycke. Bernard Ledeá Ouédraogo fick idén om att återuppliva Naam-rörelsen när han studerade i Frankrike. Han har således aldrig varit verksam i Sverige och Naam-rörelsen har ingen direkt koppling till folkhögskoletanken.

På nästa sida kan du läsa ett tankeväckande brev från besökarna från Burkina Faso.

Brevet från Burkina Faso

Jag är mycket nöjd med vistelsen hos er. Jag har känt starkt den värme och älskvardhet ni visat gentemot mig. Min vistelse har varit mycket angenäm. Jag har umgåtts med flera och det har varit ett nöje för mig. Alla behandlas som likvärdiga liksom i Naam. Jag har sett att varje person kan vara värdefull. Jag tyckte också om dagsverkena ("solidaritetsarbete"). Jag deltog i dagsverkena och kunde se hur eleverna bemödade sig om denna aktivitet och visade arbetsglädje och noggrannhet. Jag uppskattade även relationerna mellan lärarna och eleverna; man lyckas särskilja dem först när läraren håller lektion.

Jag tackar köket, som brytt sig om oss så mycket under detta besök och som offrat dag och natt för att ordna mat till så många personer. I detta sammanhang skulle jag önska att mina bröder och systrar bland elever och besökare på Molkoms Folkhögskola kunde försöka kontrollera hur de lägger för sig av måltiderna. Det rör mig mycket illa att se folk först fylla tallriken och sedan efter några tuggor slänga resten i slaskhinken. Jag ber om ursäkt för denna anmärkning, men det är mycket svårt för mig som lever i ett land som Burkina Faso, där man måste kämpa mot svälten, att se detta "slöseri"

Suzanne Tuina och Boureima Sawadogo från Togos nordliga grannland Burkina Faso. De gästade Molkom under en vecka i september. Här är brevet där de sammanfattar sina intryck.



med mat. Samma mat som vissa inte tycker om kan ätas av andra. Därför skulle sådan mat gott kunna sparas i kylskåp etc...

Vistelsen var alltför kort för en djupare bekantskap, men min önskan är att detta slags besök och kontakt kan fortsätta och att en dag vi ska kunna välkomna en

delegation från Molkoms Folkhögskola på Naam.

Farväl och på återseende.
Hälsningar

Suzanne Tuina
Boureima Sawadogo

★BOKTIPS★

NIIWAM av SEMBENE OUSMANE

Det här är en bok med två skilda noveller i.

Den ena handlar om Thierno och hans fru som flyttat från storfamiljen och fattigdomen på landet in till fattigdomen i stan. Thierno gör sitt livs svåraste resa med sin lille sons döda kropp. Man får följa honom när han stiger upp på bussen med sonen i famnen insvept i ett gammalt lakan. Det utspelar sig olika scener på bussen och framförallt hans rädsla över att bli upptäckt med liket.

Den andra berättelsen handlar om Taaw, som växer upp i storstadens slum, där det nya Afrika växer fram. Det gamla levnadssättet kolliderar med det nya och det är inte lätt för bla de trogna muslimerna. Här är det mycket familjebråk och störst är kampen att

överleva och få mat för dagen. Kvinnorna i det nygamla samhället kämpar med det gamla samtidigt som de gör frihetsrevolter.

Mycket spännande berättelser och man får en bild av hur människorna har det i det stora landet Afrika.

SUSANNE BORG



"Djävulen på korset"
av Ngugi wa Thiongo. (Kenya)

Detta är egentligen en förfärlig historia. I centrum står den unga Jacinta Waaringa, som på en och samma dag drabbas av tre katastrofer: Hon får sparken från jobbet, pojkvännen gör slut och hon blir vräkt från sin lägenhet.

Waaringa lämnar Nairobi och reser till hemstaden Ilmorog. Via mystiska omständigheter blir hon inbjuden till Djävulens Fest, en bisarr mästerskapstävling där

affärsmän och "klippare" gör upp om vem som är bäst i den tvivelaktiga sporten "nutida stöld och rån". Waaringa lägger ihop pusselbitarna och inser att det inte är någon slump som ligger bakom det helvete som drabbat såväl henne som landet.

Det intressanta med "Djävulen på korset" är att den inte i första hand vänder sig mot de europeer som startat och utvecklat utsugning av Tredje Världen. I stället kritiserar de svarta som fortsätter i samma fotspår - de som hjälper västvärldens företag att hålla kvar de kenyanska arbetarna i schack, de som drömmar om att bli riktiga europeer och tar sig engelska efternamn eller använder blekande hudkrämer för att slippa känna sig svarta.

"Djävulen på korset" är en stark och viktig bok, där Ngugi wa Thiongo lyckats blanda in både svart humor och en hel del mystik i det tunga budskapet. Tämligen lättläst och definitivt läsvärd!

MICAEL FASTH

Resan från Lomé till Molkom

Vi lämnade Lomé 920907 klockan 16:30 och anlände till Benin 17:50, där vi gjorde ett uppehåll på en halvtimme. Efter att ha mellanlandat på malta anlände vi på morgonen dagen efter till Moskva. Där fick vi mycket tid att vila upp oss efter den långa sträcka vi tillryggalagt från Afrika till Europa. Vi hade inga svårigheter fram till Moskva och inte heller från Moskva till Stockholm. På Arlanda hade vi allvarliga problem angående Sényés biljetthäfte. Vi förklarade situationen ingående, trots att vi hade rekommendationsbrev, men man släppte oss till slut. När vi kom ut på framsidan möttes vi av Mats. Vi blev mycket glada över att se honom. Vi uttryckte vår glädje genom att omfamna varandra och med hans två kameror tog vi bilder. Efter det följde utdelningen av jackor, en per person. På flygplatsen hjälpte Mats oss att transportera vårt bagage till hans bil. Tillsammans åkte vi med Mats' dotter, som bor i hjärtat av Stockholm. Under familjära former fann vi oss tillrätta runt hennes runda bord. Vi trivdes mycket bra i familjens sköte. Efter det fortsatte vi resan med bil mot Molkom. Avståndet Stockholm - Molkom är ungefär 400 kilometer. Vi nådde vår slutdestination omkring klockan halv elva på kvällen, dagen efter vår avgång från Lomé. Väl framme idenna småstad besökte vi Mats Matssons hem. Hans fru var mycket glad att se oss och vår ledsagare. I vår glädje omfamnade vi varandra, som alltid. Sedan åkte vi till Molkoms Folkhögskola. Vi fick skilda sovrum med en massa otroliga saker till vårt förfogande. Vid vår ankomst la vi märke till att den togolesiska flaggan var hissad, vilken förklarade vårt uppdykande på den svenska skolan och vår vistelse där under en tid.

Håkan, Mats, Victor, Margareta och en idrottslärare, är de lärare vi har i respektive ämne. Folkbildning och livsvillkor i u-land heter vår kurs. Vi presenterade oss inför hela skolan. Vi hälsades välkomna med applåder.

Stunden för kursens början var inne, och vi påbörjade den med stor entusiasm.

Koudzo Abassa

(övers. Martin Löfstrand)

Voyage de Lomé à Molkom

Nous avons quitté Lomé le 7-09-92 à 16-30mn arrivée au Bénin vers 17h-50mn, escale de 30mn au Bénin. Après nous avons pris le départ sur Malta capitale de Malte après cette ville nous étions arrivés le matin du lendemain le 8-9-92 à Moscou, capitale de Russie. Là nous avons pris beaucoup de temps pour nous reposer à cause de la longue distance que nous avons faite de l'Afrique jusqu'en Europe. Nous n'avons aucune difficulté jusqu'à Moscou. Et de Moscou sur Stockholm. Dans cet aéroport nous avons eu de sérieux problèmes concernant le carnet délivré à Sényé pour le voyage. Nous avons beaucoup expliqué de la situation, malgré que nous avons des attestations valables pour ce voyage et enfin on a libéré.

A notre sorti à la devanture, c'est Mr Mats que nous avons rencontré. Nous y sommes enthousiasmés, beaucoup intéressés de lui voir. Nous avons manifesté notre joie en s'embrassant les uns contre les autres, et avec ses deux appareils photographiques nous avait pris des vues et après la distribution des par-dessus un par personne. De l'aéroport, il nous a aidé en nous transportant nos bagages vers sa voiture et ensemble nous étions partis chez sa fille qui se trouve au coeur de la ville à Stockholm et là familièrement nous en sommes retrouvés autour d'une table ronde offerte par sa fille. Très contente la famille de Mr Mats et nous autres, au sein de cette table bien disposée.

Après nous avons pris le reste du chemin toujours avec la voiture de Mr Mats sur Molkom. La distance de Stockholm à Molkom s'étend sur environ 400 km. Nous étions arrivés à notre lieu de destination vers 22heures et demi du lendemain de départ de Lomé le 8-09-92.

Arrivés dans presque ville, avons visité la maison de Mr Mats Matsson. Sa femme était très contente de nous voir accompagner notre responsable. Ambicieusement, nous avons manifesté de joies de retrouvailles toujours en s'embrassant l'un à l'autre avec des sourires, des appellations des noms et autres etc...

Après c'est la direction de l'école "Molkoms Folkhögskola". Nous avons séparément nos dortoirs avec beaucoup de choses incroyables à notre disposition. Le premier de notre arrivée, avons constaté la montée du drapeau

Togolais, ce qui explique notre apparition dans cette école Suédoise pendant quelques séjours.

Mr Håkan, Mr Mats, Mr Victor et Mme Margareta sont nos professeurs et encore un professeur de sport, ces professeurs s'occupent de nous dans nos activités estudiantines dans cette faculté. Cours de Formation Parlementaire du Tiers-Monde (C.F.P.T.M.) avant tout, le Directeur de Folkhögskola qui est le responsable Général, nous avait fait présenter dans une salle de réunion au sein de tous les personnels dans cette dite école. Après l'école nous reçoit par des applaudissements et c'est le moment des cours. Nous l'avons commencé avec un très grand enthousiasme.

Koudzo Abassa

Rapport från ett seminarium i Kpalimé.

Sényé deltog som representant för CRASE i ett seminarium i Kpalimé i somras. Här är en sammanfattning från seminariet.

De ungas självförsörjning, organisation och förvaltning är det som förenar olika centra för yrkesutbildning vid seminariet 28 juni till 8 juli 1992 i C.E.T. (Collège d'Enseignement Technique), Kpalime, Klotó. Deltagarna kommer från följande länder: Togo, Bénin, Burkina-Fasso, Elfenbenskusten.

På grund av flykten från landsbygden skapar de nämnda länderna utbildningscentra och företag till nytta för ungdomar. Dessa länder borde göra lämpliga förberedelser vad gäller att organisera och sätta igång de ungas utveckling med alla tillgängliga medel och därmed förbereda de ungas ansvar för deras framtida hem.

Man måste ha nödvändiga verktyg för att utveckla utbildningen på landsbygden. De unga behöver absolut tillgång till ett stadigvarande yrke.

För att ytterligare hjälpa de unga skapar staten spar- och kreditinstitutioner. Vi har CECA och COOPEC och andra (ONG). De unga måste veta hur man kan förtjäna pengar, förvalta dem och hushålla i sitt hem.

Rapport sur le séminaire.

Auto-Emploi des jeunes organisation et gestion regroupant les centres de Formation professionnelles des pays suivants: TOGO Bénin, Bourkina-Fasso, Cote-d'Ivoire du 28 Juin au 8 Juillet 92 au sein du C.E.T(college d'Enseignement Technique) Kpalimé-Kloto.

A cause de l'exode rurale ces Etats créent des centres de formation, des entreprises pour le bien être des jeunes. Ces pays devraient prendre des dispositions appropriées dans les domaines d'organiser et de mettre en place l'évolution des jeunes dans tous les moyens disponibles, préparer la responsabilité des jeunes dans leur futur foyer. Avoir des outils nécessaires pour le développement de la formation dans les milieux ruraux. Les jeunes devraient nécessairement en main une profession bien assurée. Pour aider encore les jeunes l'Etat crée des organismes d'épargne et de crédit nous avons la C.E.C.A. et la COOPEC plus d'autre (ONG), les jeunes doivent savoir comment gagner l'argent, gérer, et économiser dans son foyer.

Dunyo's historia.

Vi presenterar här en liten historik över byn Kuma-Dunyo. Den är nerskriven av Aklobœ Akpéné på ewe och sedan översatt till franska av Doh Attigla Senyé.

1958 reste sig människorna i Bala mot oss angående problemet med hövdingstolen. Men den tillhörde oss, denna hövdingstol. Genom en kupp återtog vi den från dem.

Då gjorde de politik av det hela för att kränka oss genom att påstå att det var vi som var anhängare till "Progrès-partiet", när Sylvanus Olympio blev president. Genom denna politisering har man skadat oss. Med våld tog man pengar från oss. De uppmanade folk från Ghana, som bor i närheten, att låta bränna våra gårdar. Matförråden, djuren, kläderna, all vår boskap bortfördes av våra fiender. Och sedan avspärrade de vägarna till vår vattentäkt, till marknaden, till fälten och till kyrkan. Människor började bli sjuka. Men vi hade inte rätt att föra dem till sjukhus och det

blev döden för en del av vårt folk. Dessutom var det många andra otrevliga saker som hände.

Det var på grund av allt detta som vi lämnade Kuma-Bala den 18 november 1959 för att bosätta oss på ett annat ställe. Vi tog oss namnet Kuma-Dunyo och vår bychef var Nunyabu Pascal Essa.

Och den 3 juni 1968 blev det försoning mellan Bala och Dunyo. Därför har vi förblivit ett sedan dess.

Histoire de Kuma-Dunyo.

Cette histoire du village de Kuma-Dunyo est écrit en ewe par Aklobœ Akpéné et traduit en français pour AGBLE! par Doh Attigla Senyé.

En 1958 les gens de Bala se lèvent contre nous pour le problème du siège royal, mais c'est à nous ce siège royal. D'un coup nous les avons retiré ca de leurs mains.

En ce moment ils ont mis les choses dans la politique pour nous gêner en disant que c'est nous qui sont les gens du progrès quand Sylvanus Olympio était président. Avec ces politiques on nous a maltraité et par force on a pris l'argent des personnes. Ils donnaient l'ordre au Ghanéens qui sont à côté, de nous faire bruler nos fermes, les nourritures, les animaux, les habits et tous nos bétails son emportés par nos ennemis. Et après ils nous ont barré le chemin du marigot, du marché, du champ et de la messe. Les gens ont commencé par être malade mais nous n'avions pas le droit de porter les malades à l'hôpital et c'était la mort de nos gens; plus beaucoup de choses malheureuses.

C'est à cause de tout cela que nous avons quitté Kuma-Bala en 18 novembre 1959 pour s'installer dans un autre milieu et nous nous donnons le nom Kuma-Dunyo au nom du chef Nunyabu Pascal Essa.

Et le 3 juin 1968 nous avons fait la reconciliation entre Bala et Dunyo. Pour cela nous étions devenus un jusqu'à présent.



Brev från Mr Blu 8/6

Bäste broder,
Tack för brev, som jag mottagit. Jag har låtit distribuera de olika breven.

Jag är också mycket glad att erfara, att vi även detta år kan sända två elever till Sverige. Stort tack för de ansträngningar ni gör för oss.

Arbetena framskrider bra i Dunyo. Att notera:

- Matsal/samlingsplats ("refectoire").
- Köket. Väggarna är klara och takläggningen pågår. Du kommer att få bilder på matsalen och köket med mitt nästa brev.
- Restaureringen av den gamla rektorsbostaden är nästan klar och räknar med att man skall kunna flytta över rektorn och "comptablen" till denna byggnad före årsskiftet.

När dessa tre arbeten är avslutade, och om vi har lite medel kvar, kan vi ta itu med arbetena på det gamla elevhuset, det som vi i de första planerna hade tänkt som rektorsbostad. Men observera, att vi inte längre skall göra om det till bostad utan (enligt överenskommelse i mars -92) hellre till att inrymma:

- En stor sal för möten och
- ett bibliotek för centret.

Det är k okare att göra så här och det kommer också att bli billigare för oss. Meddela mig också er bekräftelse av dessa förslag i ditt svar.

Rektor, M Folly, har erkänt för mig, att det är han som har använt de medel på kontot hos UTB i Kpalime, som är avsedda för lärarnas löner. Detta har, enligt hans förklaring, berott på problem med sjukdom i hans familj och han ska ha använt pengarna till att betala medicin- och sjukhuskostnader för medlemmar av sin familj. Nu inrättar han sig dock att betala lärarna vid slutet av varje månad. Det är klart, att ni inte bör överföra något till detta konto, innan M Folly har återbetalat hela det belopp som han tagit ut.

Jag har mottagit de 700 FRF, dvs 35 000 FCFA. Jag kommer att översända tidningarna, i den mån det är möjligt, en gång i veckan. I denna försändelse skickar jag er:

(Här följer en uppräknings av nummer och priser. Vi räknar bara upp namnen på tidningarna)

Le Temps, Kpakpa, La Tribune, Courrier du Golfe, Ibanou, La Parole, Atopani, Forum hebdo, La Lettre.

Jag tror jag har pratat tillräckligt, och jag fortsätter i kommande brev.

--- Hälsningar ---

Blu Kosikuma

Rapport sur le séminaire.

Auto-Emploi des jeunes organisation et gestion regroupant les centres de Formation professionnelles des pays suivants: TOGO Bénin, Bourkina-Fasso, Cote d'Ivoire du 28 Juin au 8 Juillet 92 au sein du C.E.T(college d'Enseignement Technique) Kpalimé-Kloto.

A cause de l'exode rurale ces Etats créent des centres de formation, des entreprises pour le bien être des jeunes. Ces pays devraient prendre des dispositions appropriées dans les domaines d'organisation et de mettre en place l'évolution des jeunes dans tous les moyens disponibles, préparer la responsabilité des jeunes dans leur futur foyer. Avoir des outils nécessaires pour le développement de la formation dans les milieux ruraux. Les jeunes devraient nécessairement en main une profession bien assurée. Pour aider encore les jeunes l'Etat crée des organismes d'épargne et de crédit nous avons la C.E.C.A. et la COOPEC plus d'autre (ONG), les jeunes doivent savoir comment gagner l'argent, gérer, et économiser dans son foyer.

Dunyos historia.

Vi presenterar här en liten historik över byn Kuma-Dunyo. Den är nerskriven av Aklobae Akpéné på ewe och sedan översatt till franska av Doh Attigla Senyé.

1958 reste sig människorna i Bala mot oss angående problemet med hövdingstolen. Men den tillhörde oss, denna hövdingstol. Genom en kupp återtog vi den från dem.

Då gjorde de politik av det hela för att kränka oss genom att påstå att det var vi som var anhängare till "Progrès-partiet", när Sylvanus Olympio blev president. Genom denna politisering har man skadat oss. Med våld tog man pengar från oss. De uppmanade folk från Ghana, som bor i närheten, att låta bränna våra gårdar. Matförråden, djuren, kläderna, all vår boskap bortfördes av våra fiender. Och sedan avspärrade de vägarna till vår vattentäkt, till marknaden, till fälten och till kyrkan. Människor började bli sjuka. Men vi hade inte rätt att föra dem till sjukhus och det

blev döden för en del av vårt folk. Dessutom var det många andra otrevliga saker som hände.

Det var på grund av allt detta som vi lämnade Kuma-Bala den 18 november 1959 för att bosätta oss på ett annat ställe. Vi tog oss namnet Kuma-Dunyo och vår bychef var Nunyabu Pascal Essa.

Och den 3 juni 1968 blev det försoning mellan Bala och Dunyo. Därför har vi förblivit ett sedan dess.

Histoire de Kuma-Dunyo.

Cette histoire du village de Kuma-Dunyo est écrit en ewe par Aklobae Akpéné et traduit en français pour AGBLE! par Doh Attigla Senyé.

En 1958 les gens de Bala se lèvent contre nous pour le problème du siège royal, mais c'est à nous ce siège royal. D'un coup nous les avons retiré de leurs mains.

En ce moment ils ont mis les choses dans la politique pour nous gêner en disant que c'est nous qui sont les gens du progrès quand Sylvanus Olympio était président. Avec ces politiques on nous a maltraité et par force on a pris l'argent des personnes. Ils donnaient l'ordre au Ghanéens qui sont à côté, de nous faire brûler nos fermes, les nourritures, les animaux, les habits et tous nos bétails son emportés par nos ennemis. Et après ils nous ont barré le chemin du marigot, du marché, du champ et de la messe. Les gens ont commencé par être malade mais nous n'avions pas le droit de porter les malades à l'hôpital et c'était la mort de nos gens; plus beaucoup de choses malheureuses.

C'est à cause de tout cela que nous avons quitté Kuma-Bala en 18 novembre 1959 pour s'installer dans un autre milieu et nous nous donnons le nom Kuma-Dunyo au nom du chef Nunyabu Pascal Essa.

Et le 3 juin 1968 nous avons fait la reconciliation entre Bala et Dunyo. Pour cela nous étions devenus un jusqu'à présent.



Brev från Mr Blu 8/6

Bäste broder,
Tack för brev, som jag mottagit. Jag har låtit distribuera de olika breven.

Jag är också mycket glad att erfara, att vi även detta år kan sända två elever till Sverige. Stort tack för de ansträngningar ni gör för oss.

Arbetena framskrider bra i Dunyo. Att notera:

- Matsal/samlingsplats ("refectoire").
- Köket. Väggarna är klara och takläggningen pågår. Du kommer att få bilder på matsalen och köket med mitt nästa brev.
- Restaureringen av den gamla rektorsbostaden är nästan klar och räknar med att man skall kunna flytta över rektorn och "comptablen" till denna byggnad före årsskiftet.

När dessa tre arbeten är avslutade, och om vi har lite medel kvar, kan vi ta itu med arbetena på det gamla elevhuset, det som vi i de första planerna hade tänkt som rektorsbostad. Men observera, att vi inte längre skall göra om det till bostad utan enligt överenskommelse i mars -92) hellre till att inrymma:

- En stor sal för möten och
- ett bibliotek för centret.

Det är okare att göra så här och det kommer också att bli billigare för oss. Meddela mig också er bekräftelse av dessa förslag i ditt svar.

Rektor, M Folly, har erkänt för mig, att det är han som har använt de medel på kontot hos UTB i Kpalime, som är avsedda för lärarnas löner. Detta har, enligt hans förklaring, berott på problem med sjukdom i hans familj och han ska ha använt pengarna till att betala medicin- och sjukhuskostnader för medlemmar av sin familj. Nu inrättar han sig dock att betala lärarna vid slutet av varje månad. Det är klart, att ni inte bör överföra något till detta konto, innan M Folly har återbetalat hela det belopp som han tagit ut.

Jag har mottagit de 700 FRF, dvs 35 000 FCFA. Jag kommer att översända tidningarna, i den mån det är möjligt, en gång i veckan. I denna försändelse skickar jag er:

(Här följer en uppräknings av nummer och priser. Vi räknar bara upp namnen på tidningarna)

Le Temps, Kpakpa, La Tribune, Courrier du Golfe, Ibanou, La Parole, Atopani, Forum hebdo, La Lettre.

Jag tror jag har pratat tillräckligt, och jag fortsätter i kommande brev.

--- Hälsningar ---

Blu Kosikuma

Réunion du comité de l'Association

Réunion du comité d l'Association le 17/6 1992 à Molkom.

Les assistants: Håkan Franklin, Rainer Hielle, Ingrid Fahlgren, Ann-Marie Svensson, Mats Matsson.

1. L'ouverture de la réunion par le président, M Håkan Franklin.
2. A vérifier le procès-verbal fut élu M Rainer Hielle.
3. L'ordre du jour fut adopté.
4. Etait rapportés des lettres de M Blu Kosikuma, président du comité local du CRASE, Mme Gogovor Ama Jane, l'ancienne couturière du CRASE, M Kalao Kossi, apprenti du CRASE et membre du groupe suédois.
5. A props de la lettre du président du comité local, M Blu, on a discuté la situation du compte des salaires à l'UTB, Kpalime. La réunion a prononcé:
 - Nous attendons l'enquête de l'UTB et la DJASE.
 - Nous sommes fâchés du fait qu'un compte pour des salaires a été utilisé aux dépenses privés. Nous ne pouvons pas accepter une telle action.
 - C'est clair que des virements au compte ~~se~~ exclus avant que le montant qui manque est remboursé. ^{seront}
 - Après le remboursement de l'argent utilisé nous voulons aussi discuter comment faire pour empêcher l'abus de l'administration des salaires aux encadreurs.
 - Nous demandons en outre la signature du comptable du centre aux toutes les factures et vérifications, y compris les pièces justificatives de chaque changement concernant le compte des salaires à l'UTB, Kpalime.
6. a) Nous ne savons pas si le prêt de FRF 3 000:- à Ulf Johansson est remboursé au compte de M Blu. Le prêt était donné de la caisse de retraite pour faire possible le voyage en Suède de l'épouse d'Ulf. Le trésorier de l'Association va faire une enquête de ce problème.
b) M Agbekponu avait emprunté FCFA 40 000 de la caisse de l'Association à cause du décès de sa mère. Il avait remboursé FCFA 30 000 le 13/3 -92. Le montant restant, FCFA 10 000, on avait pensé régler à Lomé, avant le départ du groupe suédois, avec M Folly qui se trouvait le débiteur d'Agbekponu de FCFA 10 000. Cependant M Folly avait trop brièvement visité le groupe les derniers jours à Lomé pour donner lieu à régler ce problème. L'Association a chargé son trésorier à trouver un règlement de cette affaire entre M Agbekponu et M Blu (comme représentant de l'Association).
7. L'Association est d'accord du changement dans l'étape 2, impliquant une construction plus simple du réfectoire pour donner la place, dans le même cadre financier, à la réparation de l'ancien logement du directeur (Cet accord est déjà pmplanté chez l'ASDI selon une réunion à Stockholm le 14/4 1992 avec Håkan Franklin, Mats Matsson et M Bellander du côté de l'ASDI).
En conséquence nous sommes également d'accord du changement dans l'étape 3 concernant l'ancien dortoir. C'est à dire nous allons faire une réfection plus simple contenant une grande salle de réunion et une bibliothèque pour le centre.
8. L'invitation de deux apprentis du CRASE pour un séjour à Molkom. L'invitation officielle est déjà fait. Deux places sont retenus le 7/9 1992. La situation financière actuelle:
 - M Gunnar Schotte a promis SEK 5 000.
 - La coopérative à Molkom a garanti SEK 7 500 et donné à son comité l'autorisation d'utiliser encore de moyen d'un ordre de grandeur de SEK 3 000.Pour l'argent restant, environ SEK 5 000, le comité de l'Association a indiqué deux sources possibles:
 - Une contribution spéciale de Mora folkhögskola;
 - l'utilisation des recettes provenant d'intérêts de l'Association.
9. L'ordre du jour étant épuisé, le président remercie les membres présents d'avoir assisté à la réunion et lève la séance.

Ces notes ci-dessus sont faites par Mats Matsson en attendant le procès-verbal officiel.

Brev från Mr Blu 9/9

Jag översänder här en rapport per den 31/8 över verksamheten i Dunyo. Rapporten avser de aktuella arbetena på Foyer, nämligen:

- 1) Matsal/samlingsplats
- 2) Kök
- 3) Reparation av gamla rektorsbostaden
- 4) Övrigt

1) Matsal/samlingsplats: De stora arbetena är avslutade. Snickerierna pågår och takläggningen ska vara avslutad i slutet av denna månad, september.

2) Köket: Väggarna är klara och snickerierna redan på plats. Taket ska vara klart i september.

3) Rektorsbostaden: Denna byggnad har helrenoverats. All den gamla plåten har ersatts med betongskivor och sprickorna i de murade väggarna har reparerats. Snickarna (Agbekponu och hans elever) är i färd med att byta ut fönster och dörrar som inte alls var i godtagbart skick. För att göra denna byggnad beboelig för två familjer (rektor och "comptable") - då byggnaden är mycket stor - är vi tvungna att göra om det nuvarande garaget till kök och bygga tvätt- och toalettutrymme. Allt detta skulle kunna vara avslutat i slutet av året.

4) Elevhuset: Vi har konstaterat ytterligare läckor och vi har tätat dessa för ett belopp av 193 000 FCFA.

De 50 000 FCFA i kontanter har jag använt för att köpa lås, beslag m.m. till rektorsbostaden.

Som du kan se av den ekonomiska redogörelsen är totalkostnaden för arbetena uppräknad till 4 102 260 FCFA. Jag har hittills betalat 3 100 000 FCFA. Saldot på vårt konto i UTB, Lomé, den 31/8 -92 är 2 834 156 FCFA enligt kontoutdraget. Inga andra betalningar har gjorts till denna dag.

De kostnader, som vi ännu inte beräknat men som vi måste räkna med, är de för dusch och toaletter vid rektorsbostaden samt de för att iordningställa köket där. Jag uppskattar dock att detta inte ska överstiga 200 000 FCFA.

För att sammanfatta vågar jag påstå, att arbetena i denna etapp är klara till tre fjärdedelar och att de fram till i december bör vara slutförda.

För närvarande är det svårt för mig att förutsäga hur mycket mera vi kommer att få betala för matsal/samlingsplats, därför att arbetet är så sammansatt.

Det är att notera, att vi är lite försenade i verkställigheten av arbetena. Detta beror framförallt på den situation av osäkerhet som vi lever under i det här landet sedan mer än ett år tillbaka.

Vad beträffar dammen (till väduren) måste jag tillstå, att muraren hittills inget gjort. Jag har stött på honom och jag tror, att han kommer att utföra arbetena mycket snart.

Jag har vidarebefodrat breven

du sände mig med EMS-post till de olika adressaterna. Jag har personligen överlämnat brevet till UTB i Lomé. Jag vet inte om du redan har fått svar på frågorna till banken.

Jag planerar en resa till Europa i oktober och om allt går väl, kommer jag att passera Sverige för att fortsätta till London och Paris. Jag kommer att underrätta dig.

Jag antar att våra två unga elever har anlänt välbehållna och att alla mår bra.

Bifogar några foton av matsal/samlingsplats och köket. Flera foton på rektorsbostaden m.m. kommer, när de framkallats.

Hälsningar till hela familjen, Franklin och hans familj, Ann-Marie och alla mina vänner.

Tillägg.

Jag träffade muraren Samtoui just innan jag skulle sluta till kuvertet.

Angående dammen sade han, att den bästa tidpunkten att utföra arbetena på skulle vara december/januari, eftersom vattenflödet då är som lägst, det är torrperiod och praktiskt taget inget regn.

Lettre de Mr Blu 9/9

Je te fais parvenir sous ce pli le rapport financier de notre Association au 31 Août 1992 sur ces activités à Dunyo. Ce rapport porte sur les travaux en cours actuellement au FOYER, à savoir:

- 1) Refectoire
- 2) Cuisine
- 3) Refection du logement du Directeur
- 4) Divers

1) Refectoire: Les gros oeuvres sont terminées. La mise en place de la charpente est en cours et la couverture sera terminée pour la fin de ce mois de Septembre.

2) Cuisine: Les murs sont montés et la charpente est déjà mise en place. La couverture sera également terminée ce mois de Septembre.

3) Logement du Directeur: Ce bâtiment a été complètement réhabilité. Toutes les anciennes tôles sont remplacées par des asbestos sheets et les murs fissurés sont réparés. Les menuisiers (Agbekponu et ses apprentis) sont à pied d'oeuvre pour le remplacement des fenêtres et des portes qui ne sont plus du tout en bon état. Pour rendre ce bâtiment habitable par deux familles (le Directeur



Les travaux de la construction du réfectoire au C.R.A.S.E. de Kuma-Dunyo.

Arbetena pågår på en matsal/samlingsplats invid nya elevhuset på C.R.A.S.E. i Kuma-Dunyo.

et le Comptable) car ce bâtiment est très grand, nous sommes dans l'obligation d'aménager le garage existant en cuisine et de construire une douche et W.C.. Tout ceci pourrait être terminé pour la fin de l'année.

4) Dortoir: Nous avons constaté encore des coulages et des travaux d'étanchéité ont été également fait pour un montant de 193 000 FCFA.

Tu m'avais remis 50 000 F que je n'ai pas versé à la banque. J'ai utilisé cette somme pour l'achat des serrures, des targettes et autres pour le logement du Directeur.

Comme tu pourras le constater sur les tableaux, le coût total des travaux énumérés plus haut s'élève à 4 102 260 FCFA. J'ai jusqu'à ce jour 3 100 000 FCFA. Le solde dans notre compte à UTB

Lomé au 31/8/92 est de 2 834 156 FCFA, voir le relevé de compte. Aucune autre dépense n'a été faite à ce jour.

Les dépenses que nous n'avons pas encore estimé mais que nous engagerons sont la construction de la douche et W.C. pour le logement du directeur et le comptable ainsi que l'aménagement de la cuisine. Mais j'estime cela ne dépassera pas 200 000 FCFA.

Pour résumer, je peux dire que les travaux sont terminés au 3/4, et que d'ici le mois de Décembre, on doit pour achever cette étape de nos travaux.

Il m'est actuellement difficile de prévoir combien on aura à dépenser encore sur le refectoire, car le travail est très complexe.

Il est à noter que nous avons pris un peu de retard dans la réalisation des travaux. Ceci est dû surtout à la situation d'insécurité que nous vivons dans le pays depuis plus d'un an.

Pour le barrage, j'avoue que le maçon n'a rien fait pour le moment. Je l'ai encore relancé et je pense qu'il s'exécutera très prochainement.

J'ai remis les plis que tu m'avais envoyés par EMS aux différents destinataires. J'ai remis moi-même mains en mains le pli à l'UTB Lomé. Je ne sais pas si tu as déjà reçu une suite à tes demandes.

Je projète un voyage sur l'Europe pour Octobre, et si tout va bien, je passerai la Suède te voir, et continuer sur Londres et Paris. Je te le confirmerai.

Je pense que nos deux jeunes apprentis sont bien arrivés et que tout va bien avec tout le monde.

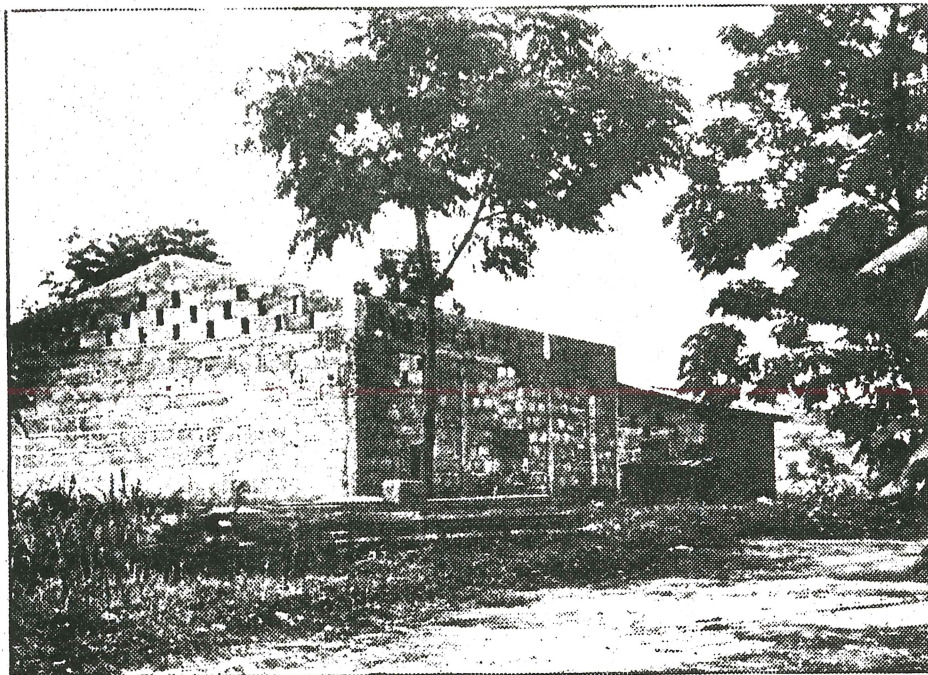
Voici quelques photos du refectoire et de la cuisine. J'ai pris

d'autres vues du refectoire avec la charpente, etc.. Dès que c'est développé, je t'envoierai des copies.

Bonjour à toute la famille, Franklin et sa famille, Ann-Marie et tous les amis.

Post-scriptum.

Je viens juste de voir le maçon



La construction de la nouvelle cuisine au C.R.A.S.E. de Kuma-Dunyo.

Det nya köket under byggnad. Endast takläggningen återstår.

Vart går Togo ? (Où va le Togo ?)

Togo genomgår liksom de flesta Afrikanska länder en politisk omstrukturering. För Togos del förefaller processen bli både segdragen och smärtsam. Vi skall här försöka i kalendarisk form återge vad processen hittills inneburit.

1990

Detta år kunde vi för första gången se en oberoende tidning säljas på gatorna: ATOPANI.

Oktober -90.

Spridning av flygblad i Lomé leder till gripanden och rättegång. Svåra gatukravaller förekommer i samband med att domar avkunnas.

Flera mindre konfrontationer förekommer under hösten.

Under våren utbryter i bl a skolorna.

April -91.

Ett tjugotal lik av unga människor hittas i lagunen vid Bè i Lomé. Militären och presidenten utpekade som ansvariga. Krav reses på

M Samtou juste avant de fermer cette enveloppe.

Au sujet du barrage, il m'a dit que le meilleur moment de faire le trevail serait Décembre/Janvier que le niveau du ruisseau sera le plus bas possible comme sera la saison sèche où il n'y a pratiquement pas de pluie.

Je pense que c'est raisonnable.

allmän amnsti och inkallande av en nationell konferens. Regeringen tvingas gå med på en allmän amnsti för alla politiskt verkssamma personer. De fängslade skall frigges och de som tvingats fly utomlands skall kunna komma tillbaka utan att arresteras.

Juni -91.

Beslut om att utlysa en nationell konferens fattas. Nästan samma dag återvänder Gilchrist Olympio från sin landsflykt. Han möts av sina anhängare, när han anländer i bil från Ghana. Han kliver ur bilen och kysser Togos jord vid den mycket känsloladdade ceremonin. Gilchrist har aldrig kunnat besöka sitt hemland sedan den 13/1 1963, då hans far Sylvanus Olympio, Togos förste president, mördades av en grupp militärer. Enligt vissa källor var det dåvarande sergeanten, nuvarande presidenten, Eyadema som utförde mordet.

Sommaren -91.

Den nationella konferensen, CNS (Conférence Nationale Souveraine), pågår från mitten av juni fram

till den 28/8. Den avbryts dock under längre och kortare perioder, då Eyadema och militären vägrar deltaga. Deltagarna på CNS representerar, förutom politiska grupperingar, vitt skilda delar av samhället, såsom organisationer för mänskliga rättigheter, kvinnoorganisationer, idrottsorganisationer, ungdomsorganisationer etc.

Under konsferensen anklagas presidenten och armén för många övergrepp, dels kända sådana, som t ex händelserna vid lagunen i Bè, dels en mängd övergrepp mot lokala grupper och enskilda personer från olika delar av landet. Allt omvittnas inför TV, radio och press. Ansvariga ministrar anklagas för misskötsel av sina ämbeten. Bl a blir ministern för ungdom, sport och kultur känd som "den gråtande ministern", då det avslöjas, att han ekonomiskt utnyttjat sin ställning. Krav ställs att alla skyldiga skall straffas.

CNS utmynnar i att man väljer en övergångsregering under premiärminister Joseph Kokou Koffigoh. Presidenten fräntas nästan alla politiska maktbefogenheter, men han är fortfarande chef över armén.

CNS utser också ledamöter i HCR (Haut Conseil de la République = Republikens högsta råd), som skall vara landets lagstiftande organ. HCR leds av Monseigneur Kpodzro, som även presiderade under den nationella konferensen. Han är en ledande kraft inom den katolska kyrkan i Togo.

Den politiska makten är under övergångstiden uppdelad på tre institutioner: Presidentämbetet, övergångsregeringen och HCR. Beslutet och valen skedde den 28/8 -91 och övergångstiden skulle vara ett år. Huvuduppgiften var, att utarbeta en ny författning och arrangera folkomröstning om den. Därefter skulle följa val på lokal och nationell nivå samt presidentval.

President Eyadema var inte närvarande ("på grund av snuva") då dokumentet undertecknades och arméns representanter hade redan tidigare lämnat CSN ...

Övergångstiden en stor besvikelse.

Svårigheterna för övergångsregeringen började redan under hösten efter CNS. Vid ett par tillfällen tågade soldatgrupper in i Radio/TV huset. Dessa aktioner gav ett närmast förvirrat intryck. Förutom att uttrycka missnöje med regeringen krävde de bättre ekonomiska villkor för sig själva. De återkallades till kasernerna i Lomé II av sin chef.

Riktigt allvarligt blev det i slutet av november. HCR verkställde ett beslut som tagits redan på CNS om att upplösa det förutvarande enda tillåtna partiet, RPT. Detta blev för mycket för Eyadema

och hans armé. De sista dagarna i november lät presidenten sina soldater tåga ut från kasernerna och besätta olika delar av Lomé. Den 3/12 slog man till mot regeringsbyggnaden. Flera dödsoffer krävdes bland soldaterna. Premiärministern hade en vaktstyrka till sitt förfogande ur samma armé som angriparna. Bland dödsoffren på angriparsidan var bl a en bror till presidenten.

Det politiska resultatet av kuppen blev att RPT fick fortsätta som ett politiskt parti bland and-

ra. Det har stor betydelse för presidenten, då RPT har stora ekonomiska resurser och en intakt partiorganisation. Vidare tvingade presidenten fram en regeringsombildning som innebar att han fick in ett par tunga ministerposter. Övergångsregeringen bytte därmed namn för att markera förändringen. Den kallas därefter GUNT (Gouvernement d'Union Nationale Togolais).

I de tidningar, som når upp till Kpalime, kunde vi under vår vistelse i Kuma fram till i början av april -92 läsa om nattliga över-



Les femmes togolaises ont organisé une gigantesque marche de protestation contre le climat d'insécurité généralisée dans les villes et campagnes. La manifestation avait lieu le 25 janvier 1992. Il y a 59 ans à pareille date (24 et 25 janvier 1933) les femmes togolaises avaient s'organiser contre les excès du pouvoir colonial en matière de charges fiscales. (Photo: Le Combat)

Quand la femme se fâche...

Den 25 januari 1992 marcherade togolesiska kvinnor genom Lomé. Med röda lindor om huvud och hår protesterade de emot våldet och att demokratiseringsprocessen avstannat. De röda lindorna symboliserade blodet som spillts.

Kvinnorna är till en del organiserade i C.A.F.; Collectif des Associations Feminines. De gjorde en manifestation som kortfattat består av följande:

- C.A.F. kräver:
- Återupptagande av den demokratiska processen.
- Militären ska dra sig tillbaka och aldrig mer lägga sig i det politiska livet.
- En internationell komite ska övervaka demokratiseringen.
- C.A.F. erinrar om ...
- att kvinnornas tystnad hittills inte berot på feghet eller likgiltighet.

- den fredliga marchen idag var en sista varning till alla anti demokrater som inte tar någon hänsyn till det humanitära; tålmodet är slut och vi kan inte bara se på denna massaker av landet utan att reagera.

C.A.F. hyllar högtidligt:

- En sann demokratisering av landet.
- Friheten att tala fritt.
- De enade demokratiska krafter som finns i landet.

Leve kvinnorna. Leve de Afrikanska kvinnorna. Leve de Tогоlesiska kvinnorna. Leve den förnyade demokratin. Kampen går vidare!

För den som vill läsa mer finns Jeune Afrique économie mars 92 och Le Combat 3 fevrier 92 i Togolinjens klassrum i Molkom.

Som en historisk notis kan tilläggas att 1933 den 25 januari genomfördes en likadan march med enbart kvinnor då i protest mot kolonisationen.

fall mot bostäder och barer. Det var i samtliga fall fråga om soldater som utförde dåden. Dessa händelser är dock något som förekommer endast i huvudstaden Lomé. I Kuma och Kpalime liksom på hela den övriga landsbygden i Togo pågick livet som vanligt. De skillnader som kunde iakttas gentemot tidigare år var, att den ekonomiska aktiviteten var lägre så att bilen från Dunyo till Kpalime inte var så fullastad som tidigare och att den avgick senare, att den traditionella Kamu-festen i Dovota var inställd för att undvika ev konflikter mellan ewe- och kabyé-ungdomar, att en del kabyéer flyttat norrut så att antalet kabyébarn i skolorna minskat.

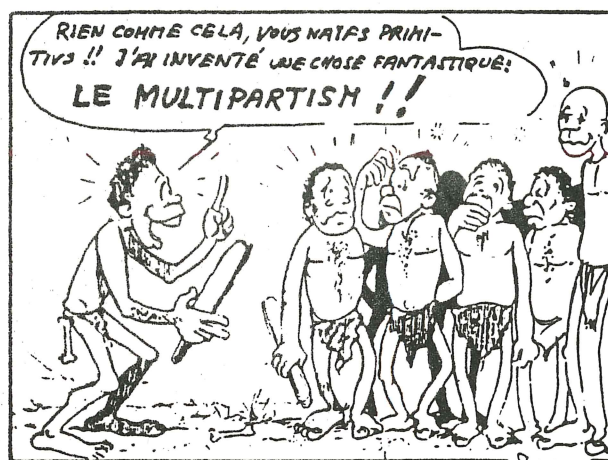
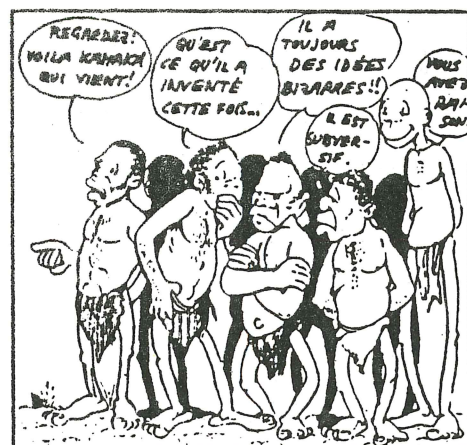
Enligt de planer som gällde i januari -92 skulle folkomröstningen och de olika valen vara avslutade i juni. Registrering inför de olika valen gjordes också under tre dagar i mars. Antydning till valkampanjer kunde också skönjas.

(Forts. i kommande nummer)

Le médicament occidental pour l'Afrique, vu par Sergio Piçarra dans le quotidien "Jornal de Angola".

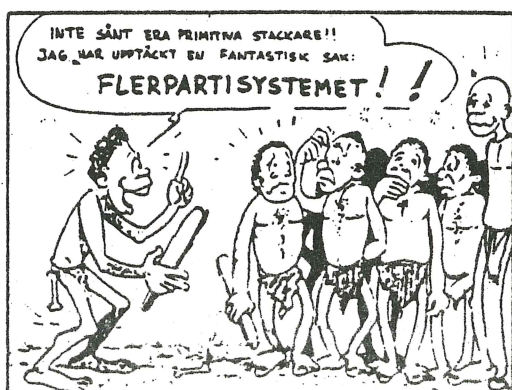
Nous avons trouvé ce dessin reproduit dans "Rapport", journal édité par l'ASDI en Suède.

KAMAKA. LE TROGLODYTE



Jornal de Angola

KAMAKA. GROTTMÄNNISKAN



Jornal de Angola

På baksidan av ett nummer av "SIDA-Rapport" fann vi detta inlägg i demokratidebatten. Vi tycker det är värt att ta del av i Togo också; via den koloniala vägen Luanda-Mokoma-Kuma (portugisiska-svenska-franska...).

Sergio Piçarra, som gjort serien ovan, tillhör en ung generation angolanska serietecknare. Han och de andra publicerar sina verk i dagstidningen Jornal de Angola och i seriemagasin som utkommer sporadiskt och som snabbt säljs slut. De har inte sällan en samhällskritisk udd genom att gyckla med makthavare och lycksökare, påtala korruption och belysa sociala missförhållanden. En nog så svår uppgift i ett land där verkligheten oftare än på de flesta andra håll överträffar dikten.

Serietecknandet i Angola är förmodligen, också i kraft av en bitvis hög grad av professionalism, utan motsvarighet på den afrikanska kontinenten. Det

har inspirerats av den nu 60-årige antropologen och mångsysslaren Henrique Abranches som har bedrivit en utbildning för serietecknare med Piçarra som en av de första eleverna. Detta i ett land där kriget innebar att varje form av organiserad verksamhet skedde under svåra försaker. Piçarra hjälper nu till med att utbilda nya tecknare.

Serietecknarutbildningen i Angola får sedan förra året stöd från Sida. Bidrag från Sida går sedan länge också till det angolanska författarförbundet, inom vilket serietecknarna organiserar sig.

Martin Rosén, UD tidigare vid ambassaden i Luanda